ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय आरण्यके तृतीयः

Contents

3.1 तृतीयः प्रपाठकः - चातुर्होत्रचयनम् **1**

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ॐ

3.1 तृतीयः प्रपाठकः - चातुर्होत्रचयनम्

3.1 तृतीयः प्रपाठकः - चातुर्होत्रचयनम्

T.A.3.1.1

चित्तिः स्रुक् । चित्तमाज्यँम् । वाग्वेदिः । आधीतं बर्हिः । केतो अग्निः । विज्ञातमग्निः । वाक्पतिर्होता । मन उपवक्ता । प्राणो हविः । सामाध्वर्युः ( ) ॥ वाचस्पते विधे नामन् । विधेम ते नाम । विधेस्त्व-मस्माकं नाम । वाचस्पतिः सोमं पिबतु । आऽस्मासु नृम्णं धाथ्स्वाहा । **1**

(अध्वर्युः पञ्च च) **1**

T.A.3.2.1

पृथिवी होता । द्यौरध्वर्युः । रुद्रोऽग्नीत् । बृहस्पतिरुपवक्ता ॥ वाचस्पते वाचो वीर्येण । संभृतत-मेनायक्ष्यसे । यजमानाय वार्यम् । आ सुवस्करस्मै । वाचस्पतिः सोमं पिबति । जजनदिन्द्रमिन्द्रियाय स्वाहा । **2**

(पृथिवी होता दश) **2**

T.A.3.3.1

अ॒ग्निर्. होता॑ । अ॒श्विना॑ऽद्ध्व॒र्यू । त्वष्टा॒ऽग्नीत् । मि॒त्र उ॑पव॒क्ता ॥ सोमः॒ सोम॑स्य पुरो॒गाः । शु॒क्रः शु॒क्रस्य॑ पुरो॒गाः । श्रा॒तास्त॑ इन्द्र॒ सोमाः॑ । वाता॑पेर्. हवन॒श्रुतः॒ स्वाहा॑ । **3**

(अ॒ग्निर्. होता॒ऽष्टौ) **3**

T.A.3.4.1

सूर्यं॑ ते॒ चक्षुः॑ । वात॑ प्रा॒णः । द्यां पृ॒ष्ठम् । अ॒न्तरि॑क्षमा॒त्मा । अङ्गै॑र् य॒ज्ञम् । पृ॒थि॒वीꣳ शरी॑रैः ॥ वाच॑स्प॒तेऽच्छि॑द्रया वा॒चा । अच्छि॑द्रया जु॒ह्वा॑ । दि॒वि दे॑वा॒वृधꣳ॒ होत्रा॒ मेर॑यस्व॒ स्वाहा॑ । **4**

(सूर्यं॑ ते॒ नव॑) **4**

T.A.3.5.1

म॒हाह॑वि॒र्. होता॑ । स॒त्यह॑विरद्ध्व॒र्युः । अच्यु॑तपाजा अ॒ग्नीत् । अच्यु॑तमना उपव॒क्ता । अ॒ना॒धृ॒ष्यश्चा॑ प्रतिधृ॒ष्यश्च॑ य॒ज्ञस्या॑भिग॒रौ । अ॒यास्य॑ उद्गा॒ता ॥ वाच॑स्पते हृद्विधे नामन्न् । वि॒धेम॑ ते॒ नाम॑ । वि॒धेस्त्वम॒स्माकं॒ नाम॑ । वा॒चस्पतिः॒ सोम॑मपात् ( ) । मा दैव्य॒स्तन्तुः॒ छेदि॒ मा म॑नु॒ष्यः॑ । नमो॑ दि॒वे । नमः॑ पृथि॒व्यै स्वाहा॑ । **5**

(अ॒पा॒त् त्रीणि॑ च) **5**

T.A.3.6.1

वाग्घोता॑ । दी॒क्षा पत्नी॑ । वातो॑ऽद्ध्व॒र्युः । आपो॑ऽभिग॒रः । मनो॑ ह॒विः । तप॑सि जुहोमि ॥ भूर्भुव॒स्सुवः॑ । ब्रह्म॑ स्वय॒म्भु । ब्रह्म॑णे स्वय॒म्भुवे॒ स्वाहा॑ । **6**

(वाग्घोता॒ नव॑) **6**

T.A.3.7.1

ब्रा॒ह्म॒ण एक॑होता । स य॒ज्ञः । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । य॒ज्ञश्च॑ मे भूयात् ॥ अ॒ग्निर् द्विहो॑ता । स भ॒र्ता । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । भ॒र्ता च॑ मे भूयात् ॥ पृ॒थि॒वी त्रिहो॑ता । स प्र॑ति॒ष्ठा **7**

T.A.3.7.2

स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । प्र॒ति॒ष्ठा च॑ मे भूयात् ॥ अ॒न्तरि॑क्षं॒ चतु॑र्.होता । स वि॒ष्ठाः । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । वि॒ष्ठाश्च॑ मे भूयात् ॥ वा॒युः पञ्च॑होता । स प्रा॒णः । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । प्रा॒णश्च॑ मे भूयात् । **8**

T.A.3.7.3

च॒न्द्रमाः॒ षड्हो॑ता । स ऋ॒तून् क॑ल्पयाति । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । ऋ॒तव॑श्च मे कल्पन्ताम् ॥ अन्नꣳ॑ स॒प्तहो॑ता । स प्रा॒णस्य॑ प्रा॒णः । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । प्रा॒णस्य॑ च मे प्रा॒णो भू॑यात् ॥ द्यौर॒ष्टहो॑ता । सो॑ऽनाधृ॒ष्यः **9**

T.A.3.7.4

स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । अ॒ना॒धृ॒ष्यश्च॑ भूयासम् ॥ आ॒दि॒त्यो नव॑होता । स ते॑ज॒स्वी । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । ते॒ज॒स्वी च॑ भूयासम् ॥ प्र॒जाप॑ति॒र् दश॑होता । स इ॒दꣳ सर्व॑म् । स मे॑ ददातु प्र॒जां प॒शून् पुष्टिं॒ यशः॑ । सर्वं॑ च मे भूयात् ( ) । **10**

(ब्रा॒ह्म॒णो य॒ज्ञो॑ऽग्निर्भ॒र्ता पृ॑थि॒वी प्र॑ति॒ष्ठाऽन्तरि॑क्षं॒ वि॒ष्ठा वा॒युः प्रा॒णश्च॒न्द्रमा॑ ऋ॒तूनन्नꣳ॒ स प्रा॒णस्य॑ प्रा॒णो

द्यौरनाधृष्य आदित्यः स तेजस्वी प्रजापतिः स इदꣳ सर्वꣳ सर्वं च मे भूयात्)
(प्रतिष्ठा-प्राणश्च मे भूया-दनाधृष्यः-सर्वं च मे भूयात्) **7**

T.A.3.8.1
अग्निर् यजुर्भिः । सविता स्तोमैः । इन्द्र उक्थामदैः । मित्रावरुणावाशिषा । अङ्गिरसो धिष्णियैरग्निभिः । मरुतः सदोहविर्द्धानाभ्याम् । आपः प्रोक्षणीभिः । ओषधयो बर्हिषा । अदितिर्वेद्या । सोमो दीक्षया **11**

T.A.3.8.2
त्वष्टेद्ध्मेन । विष्णुर् यज्ञेन । वसव आज्येन । आदित्या दक्षिणाभिः । विश्वे देवा ऊर्जा । पूषा स्वगाकारेण । बृहस्पतिः पुरोधया । प्रजापतिरुद्गीथेन । अन्तरिक्षं पवित्रेण । वायुः पात्रैः ( ) । अहꣳ श्रद्धया । **12**

(दीक्षया - पात्रैरेकं च) **8**

T.A.3.9.1
सेनेन्द्रस्य । धेना बृहस्पतेः । पत्थ्या पूष्णः । वाग्वायोः । दीक्षा सोमस्य । पृथिव्यग्नेः । वसूनां गायत्री । रुद्राणां त्रिष्टुक् । आदित्यानां जगती । विष्णोरनुष्टुक् **13**

T.A.3.9.2
वरुणस्य विराट् । यज्ञस्य पङ्क्तिः । प्रजापतेरनुमतिः । मित्रस्य श्रद्धा । सवितुः प्रसूतिः । सूर्यस्य मरीचिः । चन्द्रमसो रोहिणी । ऋषीणामरुन्धती । पर्जन्यस्य विद्युत् । चतस्रो दिशः ( ) । चतस्रोऽवान्तरदिशाः । अहश्च रात्रिश्च । कृषिश्च वृष्टिश्च । त्विषिश्चापचितिश्च । आपश्चौषधयश्च । ऊर्क्च सूनृता च देवानां पत्नयः । **14**

(अनुष्टुग् - दिशः षट्) **9**

T.A.3.10.1
देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे । अश्विनोर् बाहुभ्याम् । पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि । राजा त्वा वरुणो नयतु देवि दक्षिणेऽग्नये हिरण्यम् । तेनामृतत्वमश्याम् । वयो दात्रे । मयो मह्यमस्तु प्रतिग्रहीत्रे । क इदं कस्मा अदात् । कामः कामाय । कामो दाता **15**

T.A.3.10.2
कामः प्रतिग्रहीता । कामꣳ समुद्रमाविश । कामेन त्वा प्रतिगृह्णामि । कामैतत्ते । एषा ते काम दक्षिणा । उत्तानस्त्वाऽऽङ्गीरसः प्रतिगृह्णातु । सोमाय वासः । रुद्राय गाम् । वरुणायाश्वम् । प्रजापतये पुरुषम् **16**

T.A.3.10.3
मनवे तल्पम् । त्वष्ट्रेऽजाम् । पूष्णेऽविम् । निर्ऋत्या अश्वतरगर्दभौ । हिमवतो हस्तिनम् । गन्धर्वा-फ्सराभ्यः-स्रगलङ्करणे । विश्वेभ्यो देवेभ्यो धान्यम् । वाचेऽन्नम् । ब्रह्मण ओदनम् । समुद्रायापः **17**

T.A.3.10.4
उत्तानायाङ्गीरसायानः । वैश्वानराय रथम् ॥ वैश्वानरः प्रत्नथा नाकमारुहत् । दिवः पृष्ठं भन्दमानः सुमन्मभिः । स पूर्ववज्जनयज्जन्तवे धनम् । समानमज्मा परियाति जागृविः ॥ राजा त्वा वरुणो नयतु देवि दक्षिणे वैश्वानराय रथम् । तेनामृतत्वमश्याम् । वयो दात्रे । मयो मह्यमस्तु प्रतिग्रहीत्रे ( ) **18**

T.A.3.10.5

क इ॒दं कस्मा॑ अदात् । काम॒ः कामा॑य । कामो॑ दा॒ता । काम॑ः प्रतिग्रही॒ता । कामꣳ॑ समु॒द्रमावि॑श । काम॑ेन त्वा॒ प्रति॑गृह्णामि । कामै॒तत्ते॑ । ए॒षा ते॑ काम॒ दक्षि॑णा । उ॒त्ता॒नस्त्वाँ॑ऽऽङ्गीर॒सः प्रति॑गृह्णातु । **19**

(दा॒ता - पुरु॑ष॒ - माप॑ः - प्रतिग्रही॒त्रे - +नव॑ च) **10**

T.A.3.11.1

सु॒वर्णं॑ घ॒र्मं परि॑वेद वे॒नम् । इन्द्र॑स्या॒त्मानं॑ दश॒धा चर॑न्तम् । अ॒न्तः स॑मु॒द्रे मन॑सा॒ चर॑न्तम् । ब्रह्माऽन्व॑विन्द॒द् दश॑होतार॒मर्णे॑ । अ॒न्तः प्रवि॑ष्टः शा॒स्ता जना॑नाम् । एकः॒ सन्ब॑हु॒धा वि॑चारः । श॒तꣳ शु॒क्राणि॒ यत्रैकं॒ भव॑न्ति । सर्वे॒ वेदा॒ यत्रैकं॒ भव॑न्ति । सर्वे॒ होता॑रो॒ यत्रैकं॒ भव॑न्ति । स॒ मान॑सीन आ॒त्मा जना॑नाम् **20**

T.A.3.11.2

अ॒न्तः प्रवि॑ष्टः शा॒स्ता जना॑नाꣳ॒ सर्वा॑त्मा । सर्वाः॑ प्र॒जा यत्रैकं॒ भव॑न्ति । चतु॑र्.होतारो॒ यत्र॑ स॒म्पदं॒ गच्छ॑न्ति दे॒वैः । स॒ मान॑सीन आ॒त्मा जना॑नाम् ॥ ब्रह्मेन्द्र॑म॒ग्निं जग॑तः प्रति॒ष्ठाम् । दि॒व आ॒त्मानꣳ॑ सवि॒तारं॒ बृह॒स्पति॑म् । चतु॑र्.होतारं प्र॒दिशोऽनु॑ क्ल॒प्तम् । वा॒चो वी॒र्यं॑ तप॒साऽन्व॑विन्दत् ॥ अ॒न्तः प्रवि॑ष्टं क॒र्तार॑मे॒तम् । त्वष्टा॑रꣳ रू॒पाणि॑ विकु॒र्वन्तं॑ विप॒श्चिम् **21**

T.A.3.11.3

अ॒मृत॑स्य प्रा॒णं य॒ज्ञमे॒तम् । चतु॑र्.होतृणामा॒त्मानं॑ क॒वयो॒ निचि॑क्युः ॥ अ॒न्तः प्रवि॑ष्टं क॒र्तार॑मे॒तम् । दे॒वानां॒ बन्धु॒ निहि॑तं॒ गुहा॑सु । अ॒मृते॑न क्ल॒प्तं य॒ज्ञमे॒तम् । चतु॑र्.होतृणामा॒त्मानं॑ क॒वयो॒ निचि॑क्युः ॥ श॒तं नि॒युतः॒ परि॑वेद॒ विश्वा॑ वि॒श्ववा॑रः । विश्व॑मि॒दं वृ॑णाति । इन्द्र॑स्या॒त्मा निहि॑तः॒ पञ्च॑होता । अ॒मृतं॑ दे॒वाना॒मायुः॑ प्र॒जाना॑म् । **22**

T.A.3.11.4

इन्द्रꣳ राजा॑नꣳ सवि॒तार॑मे॒तम् । वा॒योरा॒त्मानं॑ क॒वयो॒ निचि॑क्युः । र॒श्मिꣳ र॑श्मी॒नां मद्ध्ये॒ तप॑न्तम् । ऋ॒तस्य॑ प॒दे क॒वयो॒ निपा॑न्ति ॥ य आ॑ण्डको॒शे भुव॑नं बि॒भर्ति॑ । अनि॑र्भिण्णः॒ सन्नथ॑ लो॒कान्. वि॒चष्टे॑ । यस्या॑ण्डको॒शꣳ शुष्म॑माहुः प्रा॒णमुल्ब॑म् । तेन॑ क्लृ॒प्तोऽमृते॑ना॒हम॑स्मि ॥ सु॒वर्णं॑ कोशꣳ रज॑सा॒ परी॑वृतम् । दे॒वानां॑ वसु॒धानी॑ वि॒राज॑म् **23**

T.A.3.11.5

अ॒मृत॑स्य पू॒र्णान्तामु॑ क॒लां विच॑क्षते । पादꣳ॒ षड्ढो॑तु॒र्न किला॑वि विथ्से ॥ येन॒र्तवः॑ पञ्च॒धोत क्लृ॒प्ताः । उ॒त वा॑ ष॒ड्धा मन॒सोत क्लृ॒प्ताः । तꣳ षड्ढो॑तारमृ॒तुभिः॒ कल्प॑मानम् । ऋ॒तस्य॑ प॒दे क॒वयो॒ निपा॑न्ति ॥ अ॒न्तः प्रवि॑ष्टं क॒र्तार॑मे॒तम् । अ॒न्तश्च॒न्द्रम॑सि॒ मन॑सा॒ चर॑न्तम् । स॒हैव सन्तं॒ न विजा॑नन्ति दे॒वाः । इन्द्र॑स्या॒त्मानꣳ॑ शत॒धा चर॑न्तम् । **24**

T.A.3.11.6

इन्द्रो॒ राजा॒ जग॑तो॒ य ईशे॑ । स॒प्तहो॑ता सप्त॒धा विक्लृ॑प्तः ॥ परे॑ण॒ तन्तुं॑ परिषि॒च्यमा॑नम् । अ॒न्तरा॑दि॒त्ये मन॑सा॒ चर॑न्तम् । दे॒वानाꣳ॒ हृद॑यं॒ ब्रह्माऽन्व॑विन्दत् ॥ ब्रह्मै॒तद्ब्रह्म॑ण॒ उज्ज॑भार । अ॒र्कꣳ श्चोत॑न्तꣳ सरि॒रस्य॒ मद्ध्ये॑ ॥ आ यस्मिन्॑थ् स॒प्त पेर॑वः । मेह॑न्ति बहु॒लाꣳ श्रिय॑म् । ब॒ह्व॒श्वामि॑न्द्र॒ गोम॑तीम् । **25**

T.A.3.11.7

अच्यु॑तां बहु॒लाꣳ श्रिय॑म् । स हरि॑र्वसु॒वित्त॑मः । पे॒रुरिन्द्रा॑य पिन्वते ॥ ब॒ह्व॒श्वामि॑न्द्र॒ गोम॑तीम् । अच्यु॑तां बहु॒लाꣳ श्रिय॑म् । मह्य॒मिन्द्रो॒ नियच्छतु ॥ श॒तꣳ श॒ता अ॑स्य यु॒क्ता हरी॑णाम् । अ॒र्वाङा या॑तु॒ वसु॑भी र॒श्मिरिन्द्रः॑ । प्रमꣳहमाणो बहु॒लाꣳ श्रिय॑म् । र॒श्मिरिन्द्रः॑ सवि॒ता मे॒ नियच्छतु । **26**

T.A.3.11.8

घृतं तेजो मधुमदिन्द्रियम् । मय्ययमग्निर्दधातु ॥ हरिः पतङ्गः पटरी सुपर्णः । दिविक्षयो नभसा य एति । स न इन्द्रः कामवरं ददातु ॥ पञ्चारं चक्रं परिवर्तते पृथु । हिरण्यज्योतिः सरिरस्य मद्ध्ये । अजस्रं ज्योतिर्नभसा सर्पदेति । स न इन्द्रः कामवरं ददातु ॥ सप्त युञ्जन्ति रथमेकचक्रम् **27**

T.A.3.11.9

एको अश्वो वहति सप्तनामा । त्रिनाभि चक्रमजरमनर्वम् । येनेमा विश्वा भुवनानि तस्थुः ॥ भद्रं पश्यन्त उपसेदुरग्रे । तपो दीक्षामृषयः सुवर्विदः । ततः क्षत्रं बलमोजश्च जातम् । तदस्मै देवा अभि सं नमन्तु ॥ श्वेतꣳ रश्मिं बोभुज्यमानम् । अपां नेतारं भुवनस्य गोपाम् । इन्द्रं निचिक्युः परमे व्योमन् । **28**

T.A.3.11.10

रोहिणीः पिङ्गला एकरूपाः । क्षरन्तीः पिङ्गला एकरूपाः । शतꣳ सहस्राणि प्रयुतानि नाव्यानाम् ॥ अयं यश्श्वेतो रश्मिः । परि सर्वमिदं जगत् । प्रजां पशून् धनानि । अस्माकं ददातु ॥ श्वेतो रश्मिः परि सर्वं बभूव । सुवन्मह्यं पशून्. विश्वरूपान् ॥ पतङ्गमक्तमसुरस्य मायया **29**

T.A.3.11.11

हृदा पश्यन्ति मनसा मनीषिणः । समुद्रे अन्तः कवयो विचक्षते । मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः ॥ पतङ्गो वाचं मनसा बिभर्ति । तां गन्धर्वोऽवदद् गर्भे अन्तः । तां द्योतमानाꣳ स्वर्यं मनीषाम् । ऋतस्य पदे कवयो निपान्ति ॥ ये ग्राम्याः पशवो विश्वरूपाः । विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः । अग्निस्ताꣳ अग्रे प्रमुमोक्तु देवः **30**

T.A.3.11.12

प्रजापतिः प्रजया सम्विदानः ॥ वीतꣳ स्तुकेस्तुके । युवमस्मासु नियच्छतम् । प्रप्र यज्ञपतिं तिर ॥ ये ग्राम्याः पशवो विश्वरूपाः । विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः । तेषाꣳ सप्तानामिह रन्तिरस्तु । रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय ॥ य आरण्याः पशवो विश्वरूपाः । विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः ( ) **31**

T.A.3.11.13

वायुस्ताꣳ अग्रे प्रमुमोक्तु देवः । प्रजापतिः प्रजया सम्विदानः ॥ इडायै सृप्तं घृतवच्चराचरम् । देवा अन्वविन्दन्गुहा हितम् ॥ य आरण्याः पशवो विश्वरूपाः । विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः । तेषाꣳ सप्तानामिह रन्तिरस्तु । रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय । **32**

(आत्मा जनानां - विकुर्वन्तं विपश्चिं - प्रजानां - वसुधानीं विराजं - चरन्तं - गोमतीं - मे नियच्छ - त्वेकचक्रं - व्योमन् - मायया - देव - एकरूपा - +अष्टौ च) **11**

T.A.3.12.1

सहस्रशीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्रपात् । स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्यतिष्ठद्-दशाङ्गुलम् ॥ पुरुष एवेदꣳ सर्वम् । यद्-भूतं यच्च भव्यम् । उतामृतत्वस्येशानः । यदन्नेनातिरोहति ॥ एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायाꣳश्च पूरुषः **33**

T.A.3.12.2

पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ त्रिपादूर्द्ध्व उदैत्पुरुषः । पादोऽस्येहाभवात् पुनः । ततो विष्वङ् व्यक्रामत् । साशनानशने अभि ॥ तस्माद् विराडजायत । विराजो अधि पूरुषः । स जातो अत्यरिच्यत । पश्चाद् भूमिमथो पुरः । **34**

T.A.3.12.3

यत्पुरुषेण हविषा । देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यम् । ग्रीष्म इद्ध्मः शरद्धविः ॥ सप्तास्यासन् परिधयः । त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यद्-यज्ञं तन्वानाः । अबध्नन् पुरुषं पशुम् ॥ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्न् । पुरुषं जातमग्रतः **35**

T.A.3.12.4

तेन देवा अयजन्त । साध्या ऋषयश्च ये ॥ तस्माद् यज्ञाथ् सर्वहुतः । सम्भृतं पृषदाज्यम् । पशूꣳस्ताꣳश्चक्रे वायव्यान् । आरण्यान् ग्राम्याश्च ये ॥ तस्माद् यज्ञाथ् सर्वहुतः । ऋचः सामानि जज्ञिरे । छन्दाꣳसि जज्ञिरे तस्मात् । यजु-स्तस्मादजायत । **36**

T.A.3.12.5

तस्मादश्वा अजायन्त । ये के चोभयादतः । गावो ह जज्ञिरे तस्मात् । तस्माज्जाता अजावयः ॥ यत् पुरुषं व्यदधुः । कतिधा व्यकल्पयन्न् । मुखं किमस्य कौ बाहू । कावूरू पादावुच्येते ॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत् । बाहू राजन्यः कृतः **37**

T.A.3.12.6

ऊरू तदस्य यद्-वैश्यः । पद्भ्याꣳ शूद्रो अजायत ॥ चन्द्रमा मनसो जातः । चक्षोः सूर्यो अजायत । मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च । प्राणाद् वायुरजायत ॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षम् । शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत । पद्भ्यां भूमिर् दिशः श्रोत्रात् । तथा लोकाꣳ अकल्पयन्न् । **38**

T.A.3.12.7

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णं तमसस्तु पारे । सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः । नामानि कृत्वाऽभिवदन्. यदास्ते ॥ धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार । शक्रः प्रविद्वान् प्रदिशश्चतस्रः । तमेवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था अयनाय विद्यते ॥ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः । तानि धर्माणि प्रथमान्यासन्न् ( ) । ते ह नाकं महिमानः सचन्ते । यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ।

39

(ज्यायानधि पूरुषः) (अन्यत्र पुरुषः)
(पुरुषः - पुरो - ऽग्रतो - ऽजायत - कृतो - ऽकल्पयन् - नासन् द्वे च) **12**

T.A.3.13.1
अद्भ्यः सम्भूतः पृथिव्यै रसाच्च । विश्वकर्मणः समवर्तताधि । तस्य त्वष्टा विदधद्-रूपमेति । तत् पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे ॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णं तमसः परस्तात् । तमेवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय ॥ प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः । अजायमानो बहुधा विजायते **40**

T.A.3.13.2
तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम् । मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः ॥ यो देवेभ्य आतपति । यो देवानां पुरोहितः । पूर्वो यो देवेभ्यो जातः । नमो रुचाय ब्राह्मये ॥ रुचं ब्राह्मं जनयन्तः । देवा अग्रे तदब्रुवन् । यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात् । तस्य देवा असन्वशे ( ) ॥ ह्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ । अहोरात्रे पार्श्वे । नक्षत्राणि रूपम् । अश्विनौ व्यात्तम् । इष्टं मनिषाण । अमुं मनिषाण । सर्वं मनिषाण । **41**

(जायते - वशे सप्त च) **13**

T.A.3.14.1
भर्ता सन् भ्रियमाणो बिभर्ति । एको देवो बहुधा निविष्टः । यदा भारं तन्द्रयते स भर्तुम् । निधाय भारं पुनरस्तमेति ॥ तमेव मृत्युममृतं तमाहुः । तं भर्तारं तमु गोप्तारमाहुः । स भृतो भ्रियमाणो

बिभर्ति । य एनं॑ वेद सत्येन भर्तुम् ॥ सद्यो जातमुत जहात्येषः । उतो जरन्तं न जहात्येकम् **42**

T.A.3.14.2

उतो बहूनेकमहर्जहार । अतन्द्रो देवः सदमेव प्रार्थः ॥ यस्तद्वेद यत आबभूव । सन्धां च याꣳ सन्दधे ब्रह्मणैषः । रमते तस्मिन्नुत जीर्णे शयाने । नैनं जहात्यहस्सु पूर्व्येषु ॥ त्वामापो अनु सर्वाश्चरन्ति जानतीः । वथ्सं पयसा पुनानाः । त्वमग्निꣳ हव्यवाहꣳ समिन्थ्से । त्वं भर्ता मातरिश्वा प्रजानाम् । **43**

T.A.3.14.3

त्वं यज्ञस्त्वमु वेवासि सोमः । तव देवा हवमायन्ति सर्वे । त्वमेकोऽसि बहूननुप्रविष्टः । नमस्ते अस्तु सुहवो म एधि ॥ नमो वामस्तु शृणुतꣳ हवं मे । प्राणापानावजिरꣳ सचरन्तौ । ह्वयामि वां ब्रह्मणा तूर्तमेतम् । यो मां द्वेष्टि तं जहि तं युवाना ॥ प्राणापानौ समविदानौ जहितम् । अमुष्यासुना मा संगसाथां ( ) **44**

T.A.3.14.4

तं मे देवा ब्रह्मणा समविदानौ । वधाय दत्तं तमहꣳ हनामि ॥ असज्जजान सत आबभूव । यं यं जजान स उ गोपो अस्य । यदा भारं तन्द्रयते स भर्तुम् । परास्य भारं पुनरस्तमेति ॥ तद्वै त्वं प्राणो अभवः । महान्भोगः प्रजापतेः । भुजः करिष्यमाणः । यद्देवान्प्राणयो नव ( ) । **45**

(एकं - प्रजानां - गसाथां - नव) **14**

T.A.3.15.1

हरिꣳ हरन्तमनुयन्ति देवाः । विश्वस्येशानं वृषभं मतीनाम् । ब्रह्म सरूपमनु मेदमागात् । अयनं मा विवधीर् विक्रमस्व ॥ माच्छिदो मृत्यो मा वधीः । मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः । प्रजां मा

मे रीरिष आयुरुग्र । नृचक्षसं त्वा हविषा विधेम ॥ सद्यश्चकमानाय । प्रवेपानाय मृत्यवे 46

T.A.3.15.2

प्रास्मा आशा अशृण्वन् । कामेनाजनयन् पुनः ॥ कामेन मे काम आगात् । हृदयाद्धृदयं मृत्योः । यदमीषामदः प्रियम् । तदैतूप मामभि ॥ परं मृत्यो अनु परेहि पन्थाम् । यस्ते स्व इतरो देवयानात् । चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि । मा नः प्रजाꣳ रीरिषो मोत वीरान् ( ) ॥ प्र पूर्व्यं मनसा वन्दमानः । नाधमानो वृषभं चर्षणीनाम् । यः प्रजानामेकराण्मानुषीणाम् । मृत्युं यजे प्रथमजामृतस्य । 47

(मृत्यवे - वीराꣳश्चत्वारिं च) 15

T.A.3.16.1

तरणिर् विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य । विश्वमाभासि रोचनम् । उपयामगृहीतोऽसि सूर्याय त्वा भ्राजस्वत एष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजस्वते । 48

(णो खोर्वै fओर् थिस् आनुवाकम्) 16

T.A.3.17.1

आ प्यायस्व मदिन्तम सोम विश्वाभिरूतिभिः । भवा नः सप्रथस्तमः । 49

(णो खोर्वै fओर् थिस् आनुवाकम्) 17

T.A.3.18.1

ईयुष्टे ये पूर्वतरामपश्यन् व्युच्छन्तीमुषसं मर्त्यासः । अस्माभिरू नु प्रतिचक्ष्याऽभूदो ते यन्ति ये

अ॑प॒रीषु॒ पश्यान्॑ । **50**

(णो खोर्वै fओर् थिस् आनुवाकम्) **18**

T.A.3.19.1

ज्योति॑ष्मतीं त्वा सादयामि ज्योति॒ष्कृतं॑ त्वा सादयामि ज्योति॒र्विदं॑ त्वा सादयामि॒ भास्व॑तीं त्वा सादयामि॒ ज्वल॑न्तीं त्वा सादयामि मल्मला॒भव॑न्तीं त्वा सादयामि॒ दीप्य॑मानां त्वा सादयामि॒ रोच॑मानां त्वा सादया॒म्यज॑स्रां त्वा सादयामि बृ॒हज्ज्योति॑षं त्वा सादयामि बो॒धय॑न्तीं त्वा सादयामि॒ जाग्र॑तीं त्वा सादयामि । **51**

(णो खोर्वै fओर् थिस् आनुवाकम्) **19**

T.A.3.20.1

प्र॒या॒साय॒ स्वाहा॑ऽऽया॒साय॒ स्वाहा॑ विया॒साय॒ स्वाहा॑ सम्॒या॒साय॒ स्वाहो॑द्या॒साय॒ स्वाहा॑ऽवया॒साय॒ स्वाहा॑ शु॒चे स्वाहा॒ शोका॑य॒ स्वाहा॑ तप्य॒त्वै स्वाहा॒ तप॑ते॒ स्वाहा॑ ब्रह्महत्या॒यै स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑ । **52**

(णो खोर्वै fओर् थिस् आनुवाकम्) **20**

T.A.3.21.1

चि॒त्तꣳ स॑न्ता॒नेन॑ भवं ॒य॒क्का रु॒द्रं तनि॑म्ना पशु॒पतिꣳ॑ स्थूलहृद॒येना॒ग्निꣳ हृद॑येन रु॒द्रं ॒लोहि॑तेन श॒र्वं मत॑स्नाभ्यां महादे॒वम॒न्तः पा॑र्श्वेनौषिष्ठ॒हनꣳ॑ शिङ्गीनिको॒श्याभ्याम् । **53**

(णो खोर्वै fओर् थिस् आनुवाकम्) **21**

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to21 Anuvaakams :-

(चित्तिः - पृथि॒ - व्य॑ग्नि॒ः - सूर्य॑ ते॒ चक्षु॑र् - म॒हाह॑वि॒र्. होता॒ - वाग्घोता॑ - ब्राह्म॒ण एक॑होता॒ - ऽग्निर्यजु॑र्भि॒ः - सेनेन्द्र॑स्य - दे॒वस्य॑ - सु॒वर्णं॑ घ॒र्मꣳ - स॒हस्र॑शीर्.षा॒- ऽद्भ्यो - भ॒र्ता - हरिं॑ - त॒रणि॒ - राप्या॑य - स्वे॒युष्टे ये - ज्योति॑ष्मतीं - प्रया॒साय॑ - चि॒त्त मेक॑विꣳशतिः)

korvai with starting padams of1, 11, 21 Series of Dasinis :-
(चित्ति॑ - र॒ग्निर्यजु॑र्भि - र॒न्तः प्रवि॑ष्टः - प्र॒जाप॑ति॒ - स्तस्य॒ धीरा॒ - ज्योति॑ष्मती॒ं त्रिप॑ञ्चा॒शत्)

first and last padam in TA, 3rd Prapaatakam :-
(चित्तिः - शिङ्गीनिको॒श्याभ्यां)

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे आरण्यके तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः ॥